

Waterveiligheid en -overlast

Onderzoeksplan

Colofon

De Rekenkamer Oost-Nederland is een onafhankelijk orgaan dat onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Gelderland en Overijssel.

De bestuursleden van de Rekenkamer zijn: de heer drs. M.M.S. Mekel (voorzitter), mevrouw B. Vlieger-Ruitenbergh MBA en de heer ir. T.J.A. Gies. De secretaris-directeur is mevrouw drs. S.W. Mathijssen RO.

Dit onderzoeksplan is voorbereid door een onderzoeksteam bestaande uit mevrouw drs. K. IJssels en de heer drs. ing. A.K. Willigenburg.

Rekenkamer Oost-Nederland
Achter de Muren Zandpoort 6
7411 GE Deventer
Telefoon: 0570 – 66 58 00
info@rekenkameroost.nl
www.rekenkameroost.nl
Twitter: @RekenkamerOost

Waterveiligheid en -overlast

Onderzoeksplan

Deventer, december 2017

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Achtergrond	5
1.2.1	Waterbeleid komt op verschillende niveaus tot stand.....	6
1.2.2	Waterbeleid wordt op verschillende niveaus aangestuurd.....	7
1.2.3	Provinciale rol bij waterveiligheid en -overlast.....	8
1.3	Focus	12
2	Onderzoekopzet	13
2.1	Doel- en vraagstelling.....	13
2.2	Normenkader	15
2.3	Onderzoeksmethodiek.....	16
2.4	Planning.....	17
2.5	Slotopmerkingen	17
	Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen	18

1 Inleiding

In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de aanleiding voor en achtergrond bij het onderzoek naar waterveiligheid. Tot slot benoemen we de focus van het onderzoek.

1.1 Aanleiding

Water en waterveiligheid zijn voor Nederland belangrijke thema's en niet alleen voor de kustprovincies. De provincies Gelderland en Overijssel kennen naast de grote rivieren (IJssel, Rijn, Waal) ook kleinere waterlopen. De provincies hebben een rol als het gaat om waterveiligheid en wateroverlast. Het belang van die rol neemt met de klimaatverandering toe; naar verwachting zullen we te maken krijgen met hogere waterstanden en heftige regenval. Reden voor de Rekenkamer om het thema –na consultatie door PS in de fractiegesprekken- op te nemen in het onderzoeksprogramma 2017.

1.2 Achtergrond

Nederland heeft op diverse momenten in de geschiedenis te maken gehad met waterveiligheid en -overlast. De watersnoodramp in 1953 en de bijna overstromingen in 1993 en 1995 zijn daar voorbeelden van. Tot 2006 werd ten aanzien van waterveiligheid de oplossing vooral gezocht in dijkverhogingen. Vanaf 2006 is dijkverhoging niet langer het uitgangspunt, maar rivierversuiming¹. Hieronder gaan we eerst in op het tot stand komen en aansturen van waterbeleid op verschillende niveaus. Daarna zoomen we in op de provinciale rol.

¹ Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier

1.2.1 Waterbeleid komt op verschillende niveaus tot stand

Het beleid op het gebied van water komt op verschillende niveaus tot stand. In deze paragraaf gaan we in op relevante wet- en regelgeving op de verschillende niveaus en op het beleid op verschillende niveaus.

Europese Hoogwaterrichtlijn (ROR)

Op Europees niveau is de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) vastgesteld die het kader vaststelt voor samenwerking op het gebied van hoogwaterbescherming met aangrenzende landen. De ROR is sinds 2007 van kracht en tot stand gekomen op initiatief van Nederland en Frankrijk.

Waterwet

Het wettelijke kader wordt in Nederland gevormd door de Waterwet. In 2009 zijn meerdere wetten samengevoegd en is de Waterwet in werking getreden. In deze wet zijn bepalingen opgenomen voor het tegengaan van wateroverlast, waterschaarste, watervervuiling en de bescherming tegen overstromingen. Ook biedt het de grondslag voor diverse besluiten en ministeriële regelingen, waaronder de regeling veiligheid primaire waterkeringen² en de regeling bijzondere subsidies waterkeren en waterbeheren. De wet biedt Rijk, waterschappen, gemeenten en provincies beter de mogelijkheid om wateroverlast, waterschaarste en watervervuiling tegen te gaan. In 2016 is de Waterwet aangepast in verband met de wijzigingen in de normering van primaire waterkeringen per 1 januari 2017.

Nationaal Waterplan

Het nationaal beleid is opgenomen in het Nationale waterplan. In 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan 2009-2015 vastgesteld. Het plan richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en diverse vormen van gebruik van water. Het plan wordt elke zes jaar herzien. In de tussentijdse wijziging van het plan is de Deltabeslissing Waterveiligheid uit het Deltaprogramma 2015 over de actualisatie van de wettelijke normen voor de waterkeringen beleidsmatig verankerd. In 2015 is het Nationaal Waterplan 2016-2021 vastgesteld. Belangrijke ambities in het Nationaal Waterplan 2016-2021 zijn:

1. Nederland blijft de veiligste delta in de wereld
2. Nederland is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht
3. Nederlanders leven waterbewust.

Provinciale Omgevingsvisie –en verordening

In de Omgevingsvisies van de provincies Gelderland en Overijssel staan de ambities en aanpak voor waterveiligheid en tegengaan van wateroverlast beschreven. De provinciale ambities zijn gericht op een goede bescherming tegen overstromingen en het realiseren van een goede ruimtelijke inpassing van maatregelen (bijvoorbeeld dijklichamen). De provincie Gelderland heeft ook de ambitie om de regionale rampenbestrijdingsorganisatie bij calamiteiten goed te laten werken, ook grensoverschrijdend.

² Dijk of waterkering die grenst aan buitenwater (zee, rivieren, grote meren) Bron: www.helpdeskwater.nl

In de verordeningen zijn de regionale waterkeringen aangewezen en zijn normen opgenomen voor de regionale keringen en wateroverlast uit oppervlaktewater. De provincie Overijssel heeft ook een bepaling voor het opnemen van een overstromingsrisicoparagraaf in bestemmingsplannen.

Waterbeheerplannen Waterschappen

De waterschappen hebben hun eigen waterbeheerplannen en zijn bestuurlijk verantwoordelijk voor de waterhuishouding in een gebied.

1.2.2 Waterbeleid wordt op verschillende niveaus aangestuurd

Zoals uit de vorige paragraaf bleek hebben Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten taken bij het uitvoeren van het waterbeleid. Om er voor te zorgen dat alle inspanningen van de verschillende overheden bijdragen aan een gezamenlijk doel zijn er in het verleden bestuursakkoorden gesloten, zoals het Nationaal Bestuursakkoord Water. Om de grote opgave op het gebied van water slagvaardig aan te kunnen pakken is in 2011 de Deltacommissaris in het leven geroepen en wordt er jaarlijks een Deltaprogramma vastgesteld. Deze hebben als doel om verschillende overheden en andere organisaties samen te laten werken om Nederland nu en in de toekomst te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater. Onderdeel van het Deltaprogramma is het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

7

Waterveiligheid en -overlast

Bestuursakkoord Water

In 2003 en 2011 sloten Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen het Bestuursakkoord Water. In 2011 namen ook de drinkwaterbedrijven deel. In het Bestuursakkoord Water zijn afspraken vastgelegd voor alle taken van deze overheden in het waterbeheer, waaronder waterveiligheid.

Deltaprogramma

In 2007 heeft het kabinet de (tweede) Deltacommissie ingesteld, onder leiding van oud-minister Veerman. Het advies van de commissie heeft geresulteerd in een Deltawet, Deltaprogramma, Deltafonds en de benoeming van een Deltacommissaris.

Sinds 2010 werken verschillende overheden en andere organisaties samen in het Deltaprogramma om Nederland nu en in de toekomst te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater. Elk jaar op prinsjesdag wordt samen met de begroting een nieuw Deltaprogramma aan de Tweede Kamer aangeboden. De plannen komen tot stand onder leiding van de Deltacommissaris.

De functie van de Deltacommissaris is verankerd in de Deltawet (2011). Deze wet richt zich op de maatregelen voor de bescherming tegen overstromingen en de zorg voor zoetwatervoorziening in relatie tot de verwachte klimaatveranderingen.

Het Deltafonds, de financiële basis van het Deltaprogramma, is op 1 januari 2013 in werking getreden en zorgt voor continuïteit en zekerheid dat de financiën voor maatregelen beschikbaar zijn zodra dat nodig is. Het Deltafonds wordt gevoed vanuit de Rijksbegroting, daarnaast zijn bijdragen aan het fonds door derden bijvoorbeeld de waterschappen mogelijk.

Deltabeslissingen zijn hoofdkeuzen voor de aanpak van waterveiligheid en zoetwatervoorziening in Nederland. In de Deltabeslissing Waterveiligheid is een voorstel gedaan voor de actualisatie van de wettelijke normen voor de primaire waterkeringen. Per 1 januari 2017 geldt er voor elke primaire kering een maximale toelaatbare kans op een overstroming. De omvang van de gevolgen bepaalt daarbij de hoogte van de norm.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2014 is -als onderdeel van het Deltaprogramma- een nieuw Hoogwaterbeschermingsprogramma gestart. Sinds 1996 is wettelijk vastgelegd dat de waterkeringbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) periodiek de kwaliteit van de primaire waterkeringen toetsen. Als de keringen niet aan de eisen voldoen, moeten beheerders maatregelen treffen. De financiering van de benodigde maatregelen verloopt via het Hoogwaterbeschermingsprogramma, tenzij achterstallig beheer en onderhoud de oorzaak is van het niet voldoen aan de norm. Het programma wordt ieder jaar geactualiseerd en zowel door het ministerie van I en M als door de waterschappen gefinancierd, op basis van afspraken in het Bestuursakkoord Water uit 2011.

1.2.3 Provinciale rol bij waterveiligheid en –overlast

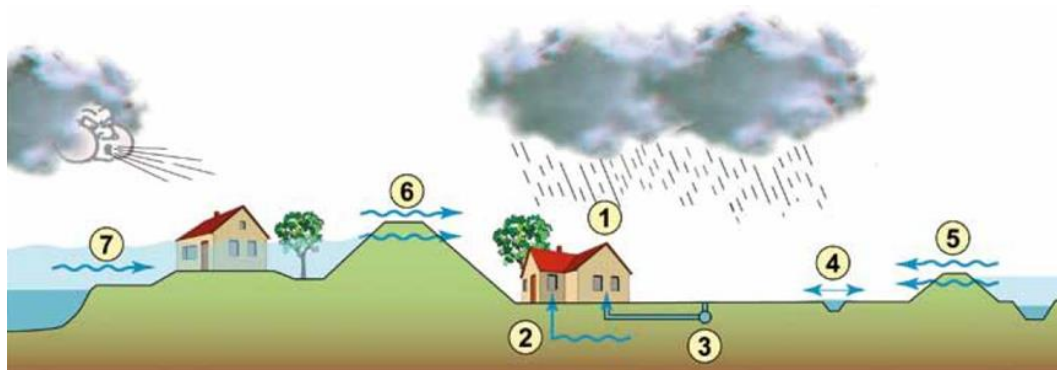
Rollen bij waterveiligheid en wateroverlast

Aan de hand van de onderstaande figuur wordt toegelicht wat de provinciale rollen zijn bij het waarborgen van waterveiligheid en het tegengaan van wateroverlast.

De betekenis van de nummers in figuur 1 in combinatie met welke partij(en) een rol hebben bij het voorkomen van wateroverlast:

1. Wateroverlast in huis - huiseigenaar
2. Hoge grondwaterstanden -waterschap, gemeente, provincie
3. Overbelasting van het riool - gemeente
4. Overstroming vanuit regionaal oppervlaktewater – waterschap en provincie
5. Overstromen/bezijken regionale waterkering – waterschap en provincie
6. Overstromen/bezijken primaire waterkering – rijk (rijkswaterstaat), waterschap, provincie
7. Overstromen buitendijks gebied –rijk, provincie en gemeenten (RO)

Figuur 1: Rollen bij waterveiligheid en -overlast

Bron: Platform H2O 5-2010

De provincie heeft vooral een rol bij het tegengaan van overstromingen uit het oppervlaktewater (nummer 4) en het tegengaan van overstromen of bezwijken van regionale keringen (nummer 5). De rol bij de primaire keringen (nummer 6) beperkt zich tot het goedkeuren van plannen voor dijkversterking. Vanuit de verantwoordelijkheid van de provincies voor een goede ruimtelijke ordening en de ambities op het gebied van ruimtelijke kwaliteit zijn de provincies Gelderland en Overijssel wel nauw betrokken bij het versterken van de primaire keringen langs de IJssel en de Waal.

Rol provincie bij regionale keringen

De provincies wijzen de regionale keringen aan en stellen veiligheidsnormen vast. De provincies doen dat in een Omgevingsverordening die door Provinciale Staten worden vastgesteld. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van de regionale keringen. GS houden toezicht op de waterschappen. Het vastleggen van veiligheidsnormen en het toetsen hierop schept voor de inwoners van overstroombare gebieden duidelijkheid over de veiligheid die gewaarborgd wordt³ en voor de beheerder helderheid over de aanleg en het beheer van deze keringen. Het belang van de regionale keringen is toegenomen vanwege de toename van bebouwing.

Systeemgerichte aanpak regionale keringen

In de huidige situatie leidt het toepassen van de normen soms tot scheefgroei tussen kosten en baten. In combinatie met de gevolgen van klimaatverandering pleiten de Unie van Waterschappen en het Interprovinciaal Overleg daarom voor een meer systeemgerichte aanpak⁴. Daarbij is bijvoorbeeld meer aandacht voor de bescherming van kwetsbare objecten en vitale infrastructuur. Deze benadering past goed bij het concept van ruimtelijke adaptatie uit het Deltaprogramma. Daarop aansluitend zal ook meerlaagse veiligheid bij regionale keringen meer aandacht krijgen. Meerlaagse veiligheid is gebaseerd op drie pijlers: het voorkomen van overstromingen, ruimtelijke inrichting en rampenbestrijding.

³ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/thema%27s/waterveiligheid-0/normering-regionale/>

⁴ IPO, UvW, Stowa (2016), *Verder bouwen op een goed fundament*.

Wat zijn regionale keringen?

Regionale keringen zijn een verzameling van niet-primaire waterkeringen, waterkeringen langs kanalen en regionale rivieren en droge compartimenteringskeringen. Regionale keringen beschermen gebieden tegen overstromingen van regionale rivieren, houden boezemsystemen in stand met de afvoer en aanvoer van water in droge en natte tijden en zorgen er voor dat recreatieve en beroepsvaart doorgang kan blijven vinden.

Bron: IPO, UvW, Stowa (2016), Verder bouwen op een goed fundament.

De volgende groepen van regionale keringen zijn te onderscheiden:

- boezemkaden (en polderkaden);
- keringen langs regionale rivieren, langs kanalen en wateropslagbekkens;
- compartimenteringsdijken, secundaire dijken, slaperdijken en landscheidingen;
- voorlandkeringen en zomerkades.

Bron: <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/regionale/>

Rol provincie bij overstromingen uit oppervlaktewater

In reactie op de wateroverlast van 1998 hebben de waterpartners zich in de Nationale Bestuursakkoorden Water gecommitteerd aan de aanpak van wateroverlast bij hevige neerslag ook met het oog op klimaatontwikkelingen. Vervolgens is via de waterwet (2009) een normering doorgevoerd. In het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat het regionale watersysteem in 2015 aan de normen voor wateroverlast moet voldoen. De provincies leggen de normen vast in de Omgevingsverordening of in waterverordeningen per waterschap. In de Omgevingsverordening of de waterverordeningen zijn de landelijke referentienormen voor regionale wateroverlast vertaald naar regionale gebiedsnormen. De juridische status van de provinciale wateroverlastnormen is te kwalificeren als een inspanningsverplichting. Van een harde resultaatplicht voor de waterschappen is dus geen sprake. Het is denkbaar dat het watersysteem niet (op tijd) aan de normen voor wateroverlast uit oppervlaktewater voldoet, bijvoorbeeld omdat er (nog) geen ruimtelijke maatregelen zijn getroffen om extra bergingscapaciteit te maken. GS houden toezicht op de waterschappen.

Wat houden de normen voor wateroverlast in?

De normen voor wateroverlast zijn uitgedrukt in de kans dat het peil van het oppervlaktewater het niveau van het maaiveld overschrijdt. De normering bakent de zorgplicht af die het waterschap heeft op het vlak van het voorkomen, of beperken van wateroverlast door overstroming vanuit oppervlaktewater door neerslag. Daarmee is er helderheid voor burgers en bedrijven over het restrisico en hun eigen verantwoordelijkheid voor de bescherming van eigen percelen, bouwwerken en roerende zaken. Voor verschillende type gebieden zijn normen ingevoerd waarin de kans op overstroming is gerelateerd aan de economische waarde van landgebruik en de te verwachten schade bij overstroming. De normen drukken de hoogst toelaatbaar geachte kans op overstroming uit (ofwel het wenselijke geachte beschermingsniveau) voor de verschillende vormen van landgebruik.

Bron: www.infomil.nl

Funcities van normering

In de provinciale taken bij waterveiligheid en -overlast spelen normen een belangrijke rol. Een systeem van normering heeft zes verschillende functies⁵. De hieronder beschreven functies van normering hebben betrekking op de primaire keringen, maar zijn net zo goed van toepassing op de normen voor regionale keringen en de normen voor het voorkomen van wateroverlast.

1. Normen zijn het resultaat van een onderhandeling over de mate waarin waterkeringen beslag mogen leggen op schaarse middelen zoals ruimte, geld, kennis en aandacht (waakzaamheid). De norm representeert de afweging tussen de verwachte baten en lasten van het aanleggen en in stand houden van een systeem om het overstromingsrisico (overschrijdingskans bij regionale keringen) te minimaliseren.
2. Normen zorgen ervoor dat die maatschappelijke afweging niet steeds opnieuw gemaakt hoeft te worden. Dat beschermt het uitonderhandelde maatschappelijke belang.
3. Normen beperken onzekerheid over het handelen van de overheid. Want normen geven inzicht in welke acties van derden niet toegelaten worden, omdat ze in strijd zijn met het maatschappelijk belang.
4. Normen helpen om het sectoraal beleid een sterkere positie te geven in een integrale belangenafweging. Anderzijds kunnen normen ook ontwikkelingen belemmeren die maatschappelijk wenselijk worden geacht of leiden tot kosten die gemaakt worden omdat nu eenmaal aan de wet moet worden voldaan, niet omdat het zoveel baat heeft.
5. Normen geven inzicht in de mate waarin risico's geminimaliseerd zijn (mits het systeem voldoet aan de norm). Normen zijn nodig om het restrisico voor burgers en bedrijven te kunnen inschatten.
6. Normen vormen ook de basis voor evaluaties, ex-ante en ex-post. De overheid kan inzicht geven in de effectiviteit van haar plannen en de besteding van schaarse

⁵ Rli (september 2011), *Tijd voor waterveiligheid*.

middelen. Bovendien kunnen normen gebruikt worden om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid.

1.3 Focus

Het onderzoek richt zich op de rol van de provincie bij het regionaal waterbeheer ter voorkoming van wateroverlast uit oppervlaktewater en het overstromen/bezwijken van de regionale keringen. De provincie heeft hierbij een normerende en toezichhoudende taak. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering. Voor het voorkomen van wateroverlast uit oppervlaktewater en de overstrooming van regionale keringen zijn door de provincie normen vastgesteld. De regionale keringen worden aangewezen door de provincie.

2 Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk beschrijven we de opzet van ons onderzoek. Daarbij komen doel- en vraagstelling, het normenkader en onderzoeksmethodiek aan de orde. Ook geven we de planning van het onderzoek weer.

2.1 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om:

Provinciale Staten van Gelderland en Overijssel te ondersteunen bij hun kaderstellende en controlerende rol op de provinciale taak om een beschermingsniveau te waarborgen door het aanwijzen van de regionale keringen, normen voor regionale keringen en wateroverlast vast te stellen en hierop toezicht uit te oefenen.

Centrale vraag

De centrale vraag van dit onderzoek luidt als volgt:

Slaagt de provincie erin om het beschermingsniveau tegen overstromingen of het bezwijken van regionale keringen en wateroverlast uit oppervlaktewater te waarborgen?

Het onderzoek is te kenmerken als doeltreffendheidsonderzoek. Onder doeltreffendheid verstaan we in dit onderzoek het bereiken van het beoogde beschermingsniveau tegen overstromingen of het bezwijken van regionale keringen en wateroverlast uit oppervlaktewater.

Onderzoeksvragen

De centrale vraag hebben we uitgewerkt in een aantal onderzoeksthema's met bijbehorende vragen. De toetsende elementen worden beoordeeld via een normenkader. Dit normenkader wordt in paragraaf 2.2 nader uitgewerkt.

1. Europese en landelijke kaders

- a. Wat zijn de kaders waarbinnen het provinciale beleid op het gebied van waterveiligheid en –overlast moet worden vormgegeven?

2. Verdeling verantwoordelijkheden

- a. Hoe ziet de verdeling van verantwoordelijkheden t.a.v. waterveiligheid eruit tussen PS en GS?
- b. Hoe ziet de verdeling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kosten t.a.v. waterveiligheid eruit tussen waterschap(pen) en provincie?
- c. Welke veranderingen in de verdeling van verantwoordelijkheden zijn er in de (nabije) toekomst te verwachten in relatie tot bijvoorbeeld het Deltaprogramma en de Omgevingswet?

3. Aanwijzing regionale keringen en vaststelling normen voor regionale keringen

- a. Welke regionale keringen zijn aangewezen door de provincie?
- b. Op welke wijze en met welke partijen is de aanwijzing van regionale keringen tot stand gekomen?
- c. Welke normen zijn er gesteld voor regionale keringen?
- d. Welke maatschappelijke belangen zijn daarbij meegewogen?
- e. Op welke wijze en met welke partijen zijn de normen tot stand gekomen?
- f. Hoe verhoudt de normering zich tot de normering in aangrenzende gebieden (andere provincies en Duitsland)?

4. Vaststelling normen wateroverlast

- a. Welke normen zijn er gesteld voor wateroverlast?
- b. Welke maatschappelijke belangen zijn daarbij meegewogen?
- c. Op welke wijze en met welke partijen zijn de normen tot stand gekomen?

5. Toezicht op de normen regionale keringen

- a. In hoeverre hebben GS zicht op het beheer, onderhoud, beoordeling en verbetering van de regionale keringen door de waterschappen?
- b. In hoeverre controleren GS of waterschappen tijdig zorgdragen voor het voldoen aan de normen?
- c. Hoe vindt de controle plaats?
- d. Voldoen de regionale keringen aan de gestelde normen?
- e. Welke afspraken zijn er over de consequenties van het niet voldoen aan de normen?
- f. Worden deze afspraken nageleefd?

6. Toezicht op de normen wateroverlast

- a. In hoeverre hebben GS zicht op de inspanningen van de waterschappen om te voldoen aan de normen voor wateroverlast?

- b. In hoeverre controleren GS of waterschappen tijdig zorgdragen voor het voldoen aan de normen?
- c. Hoe vindt de controle plaats?
- d. Wordt er voldaan aan de normen voor wateroverlast?
- e. Welke afspraken zijn er over de consequenties van het niet voldoen aan de normen?
- f. Worden deze afspraken nageleefd?

7. Communicatie

- a. Hoe en met wie wordt er over de consequenties (waaronder restrisico's voor burgers en bedrijven) van de aanwijzing en normstelling voor regionale keringen en regionale wateroverlast gecommuniceerd?
- b. Zijn burgers en bedrijven zich bewust van de restrisico's?
- c. Kunnen PS hun controlerende rol invullen op basis van de aan hen verstrekte informatie?

2.2 Normenkader

Voor dit onderzoek naar hebben we een normenkader opgesteld. Het normenkader is opgesteld op basis van een globale verkenning en wordt gedurende het onderzoek aangescherpt en gespecificeerd.

Tabel 1: Normen

Thema onderzoeksvragen	norm
Europese en landelijke kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Geen norm, beschrijvend
Verantwoorde lijkheden	<ul style="list-style-type: none"> • De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen PS en GS t.a.v. waterveiligheid is conform wet- en regelgeving • De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen provincie en waterschap t.a.v. waterveiligheid is conform wet- en regelgeving • In de praktijk wordt conform de afgesproken verdeling gehandeld
Aanwijzing en normstelling regionale keringen	<ul style="list-style-type: none"> • De aanwijzing en normstelling van de regionale keringen is navolgbaar en onderbouwd. In de onderbouwing wordt een afweging gemaakt tussen de kosten (verbeteren/beheer/onderhoud keringen) en de baten (verminderde kans op en reductie van schade).⁶ • De aanwijzing en normstelling voor regionale keringen is afgestemd met relevante partijen. • De aanwijzing van regionale keringen en de normen voor regionale keringen zijn actueel.

⁶ De norm is afgeleid uit de conclusies en aanbevelingen uit de Visie op regionale waterkeringen 2004.

Normstelling regionale wateroverlast	<ul style="list-style-type: none"> • De normen voor regionale keringen zijn duidelijk en eenduidig. • De normstelling voor wateroverlast uit oppervlaktewater is navolgbaar en onderbouwd. • De normstelling voor wateroverlast is afgestemd met relevante partijen. • De normen voor wateroverlast zijn actueel. • De normen voor wateroverlast zijn duidelijk en eenduidig.
Toezicht op de normen	<ul style="list-style-type: none"> • GS hebben inzicht in de actuele toestand van de regionale keringen in relatie tot de normstelling • GS hebben inzicht in de actuele toestand van de bescherming tegen wateroverlast uit oppervlaktewater. • GS hebben een toezichtstrategie voor de regionale keringen en regionale wateroverlast. Voor de waterschappen is duidelijk hoe de toezichthoudende rol van de provincie wordt ingevuld.
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Over de consequenties van de aanwijzing en normstelling voor regionale keringen en regionale wateroverlast wordt met belanghebbenden gecommuniceerd.⁷ • Belanghebbenden zijn bekend met deze consequenties waaronder het rest-risico. • Belanghebbenden worden geïnformeerd over de resultaten van de toetsing aan de normen en eventuele daaruit voortvloeiende acties. • De informatievoorziening aan PS is volledig, actueel en relevant.

2.3 Onderzoeksmethodiek

Afbakening

Het onderzoek beperkt zich tot de provinciale rol en taak ten aanzien van de normstelling voor regionale keringen en wateroverlast uit oppervlaktewater en het toezicht daarop.

Methoden

- Documentenanalyse (wet- en regelgeving, beleidsstukken, P&C-documenten, beheerplannen, monitoringsrapportages)
- Interviews
- Eventueel een enquête

Experts

Voor het onderzoek maken we zo nodig gebruik van externe expertise op het gebied van waterveiligheid en -overlast.

⁷ De norm is afgeleid uit de conclusies en aanbevelingen uit de Visie op regionale waterkeringen 2004.

2.4 Planning

Ons onderzoek kent een aantal vaste stappen⁸. De globale planning van deze stappen voor het onderzoek naar waterveiligheid vindt u in tabel 2.

Tabel 2: Globale planning

	Planning
Oriëntatie, vooronderzoek en onderzoeksplan	Oktober-november
Informatieverzameling	December-februari
Rapportage	Maart -april
Publicatie	Juni

Voor het realiseren van deze planning zijn wij afhankelijk van de tijdige aanlevering van materiaal door de provincie.

2.5 Slotopmerkingen

- Deze onderzoeksopzet is opgesteld op basis van een globale verkenning van het onderwerp. Op basis van het verzamelde onderzoeksmateriaal kan de aanpak gedurende het onderzoek worden bijgesteld. Als deze bijstelling naar ons oordeel tot majeure aanpassingen van de opzet leidt, zal dit door ons worden gecommuniceerd.
- De Rekenkamer deelt aan PS en GS alle opmerkingen en bedenkingen mee die wij naar aanleiding van onze bevindingen van belang achten. Ook als dit niet expliciet onderdeel is van de onderzoeksopzet.
- Voor de uitvoering van het onderzoek is de Rekenkamer bevoegd alle documenten van het provinciebestuur op te vragen en mee te nemen in het onderzoek. Het provinciebestuur verstrekt desgevraagd alle inlichtingen die de Rekenkamer ter vervulling van haar taak nodig acht.⁹

⁸ Zie het onderzoeksprotocol op onze website www.rekenkameroost.nl

⁹ Artikel 184 Provinciewet.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

Oriënterende gesprekken

- Dhr. T. de Graaff (Waterschap Rijn en IJssel)
- Dhr. T. Grobbe (Waterschap Vechtstromen)
- Mw. N. Hoppenbrouwers (Provincie Gelderland)
- Dhr. P. van de Kreeke (Provincie Gelderland)
- Mw. D. Laarman (Provincie Overijssel)
- Dhr. J. Wortman (Provincie Overijssel)

Documenten provincies

- Omgevingsvisie Gelderland
- Omgevingsvisie Overijssel

Documenten algemeen

- Ministerie IenM, Stowa (januari 2016), Waterveiligheid Begrippen begrijpen 2.0
- M. Kok en D. Klopstra (H2O, jaargang 2010, nr.5), Samenhang tussen normen voor overstroming en wateroverlast.
- IPO, UvW (juni 2004), Visie op regionale keringen 2004.
- IPO, UvW, Stowa (2016), Verder bouwen op een goed fundament.
- Rli (september 2011), Tijd voor waterveiligheid.

Websites

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/thema%27s/wateroverlast-0/normen-wateroverlast/>